

Ратушна О. П. Обліково-аналітичне забезпечення аналізу фінансових результатів / О. П. Ратушна // Облік і фінанси АПК. – 2012. – № 1. – С. 72–76.

УДК 657.3:[005.52:330.133.1]

О.П. РАТУШНА, аспірант,
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ АНАЛІЗІ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання, які розглядаються:

- *Розглянуто поняття обліково-аналітичної системи та вимоги до інформації, що формується на окремих її етапах.*
- *Сформовано організаційну структуру обліково-аналітичної системи підприємства.*

Ключові слова: *обліково-аналітична система, обліково-аналітична інформація, аналіз, контроль, аудит.*

Вопросы, которые рассматриваются:

- *Рассматривается понятие учетно-аналитическая система и требования к информации, которая формируется на определенных этапах.*
- *Сформулировано организационную структуру учетно-аналитической системы предприятия.*

Ключевые слова: *учетно-аналитическая система, учетно-аналитическая информация, анализ, контроль, аудит.*

Issues that are examined:

- *A concept is considered registration-analytical systems and requirements to information which is formed on its separate stages.*
- *An organizational structure is formed registration-analytical systems of enterprise.*

Keywords: *registration-analytical system, registration-analytical information, analysis, control, audit.*

Постановка проблеми. Для прийняття зважених і вигідних управлінських рішень керівникам і менеджерам підприємства необхідно володіти правдивою, неупередженою та достовірною інформацією.

Прийняття рішень, які впливають на поточну діяльність підприємства в кінцевому підсумку визначають результати діяльності в кінці звітного періоду, визначені за даними бухгалтерського обліку і відображені в фінансовій звітності. Тому обліково-аналітична система на підприємстві є важливим організаційним етапом роботи господарюючого суб'єкта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню інформаційного забезпечення аналітичної роботи на підприємстві та організації обліково-аналітичної системи присвячено багато наукових праць таких вчених як Бланк І.А., Голов С.Ф., Гудзинський О.Д., Гуцайлюк З., Друрі К., Звоник А.А., Кірейцев Г.Г., Корінько М.Д., Мельниченко І.В., Пахомова Т.М., Петрук О.М., Подолянчук О.А., Поліщук Н.В., Тітаренко Г.Б. та інші, проте залишаються питання, які потребують подальшого вивчення, особливо що стосується інформації для аналізу результатів діяльності.

Кірейцев Г.Г. визначає, що недоліки в організації обліково-аналітичної системи зумовлені порушенням принципу своєчасності, відставанням обліку в оформленні реальних процесів, що відбуваються на підприємстві. Має місце запізнення отриманих звітних даних. Наявність розривів у часі між моментом одержання обліково-аналітичної інформації і моментом її використання для прийняття оперативних, тактичних та стратегічних рішень ускладнює проблему забезпечення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств за рахунок фактору управління [4].

Не менш важливим залишається питання забезпечення аналітичної служби правдивою інформацією, так як від цього залежить достовірність аналітичних розрахунків. При аналізі результатів діяльності аналітиками використовується інформація уже зведеного характеру, тому дотримання основних вимог відображення в обліку первинної інформації є дуже важливим етапом організації обліку на підприємстві.

Метою статті є дослідження організації інформаційного забезпечення аналізу результатів діяльності. Для досягнення встановленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- вивчення суті обліково-аналітичної системи як основного організаційного механізму формування інформації для аналізу результатів діяльності;
- визначення вимог до аналітичної інформації;
- внесення пропозицій щодо порядку організації обліково-аналітичної системи підприємства з врахуванням вимог щодо інформації для аналізу результатів діяльності.

Виклад основного матеріалу. Сучасна система управління підприємством прямо залежить від інформаційного забезпечення про його фінансовий стан та діяльність.

Як зазначає В.П. Пантелєєв, інформаційне забезпечення – це цілеспрямована робота зі збору інформації, її реєстрації, передаванню, обробці, узагальненню, зберіганню та пошуку суб'єктами контролю з метою використання для управління [6].

Користувачі фінансових звітів зацікавлені в трьох типах інформації:

1. Інформація про діяльність в минулому дає змогу оцінити успішність діяльності підприємства та ефективність управління.
2. Інформація про поточний стан підприємства дозволяє оцінити успіхи і невдачі, але найважливішим є те, що користувачі забезпечуються необхідною інформацією для оцінки переміщення грошових коштів і потенційного прибутку підприємства.
3. Інформація про діяльність підприємства в майбутньому [3].

Показники результатів діяльності формуються за даними фінансового та управлінського обліку, які об'єднуються в обліково-аналітичній системі підприємства і являються обліково-аналітичною інформацією.

Обліково-аналітична інформація формується в обліково-аналітичній системі, яка об'єднує роботу бухгалтерії та економічної служб підприємства. Така система повинна забезпечувати користувачів всією необхідною інформацією, що міститься в облікових регістрах та внутрігосподарській звітності, і тим самим створювати умови управлінському персоналу для комплексного оцінювання діяльності підприємства та прийняття обґрунтованих рішень.

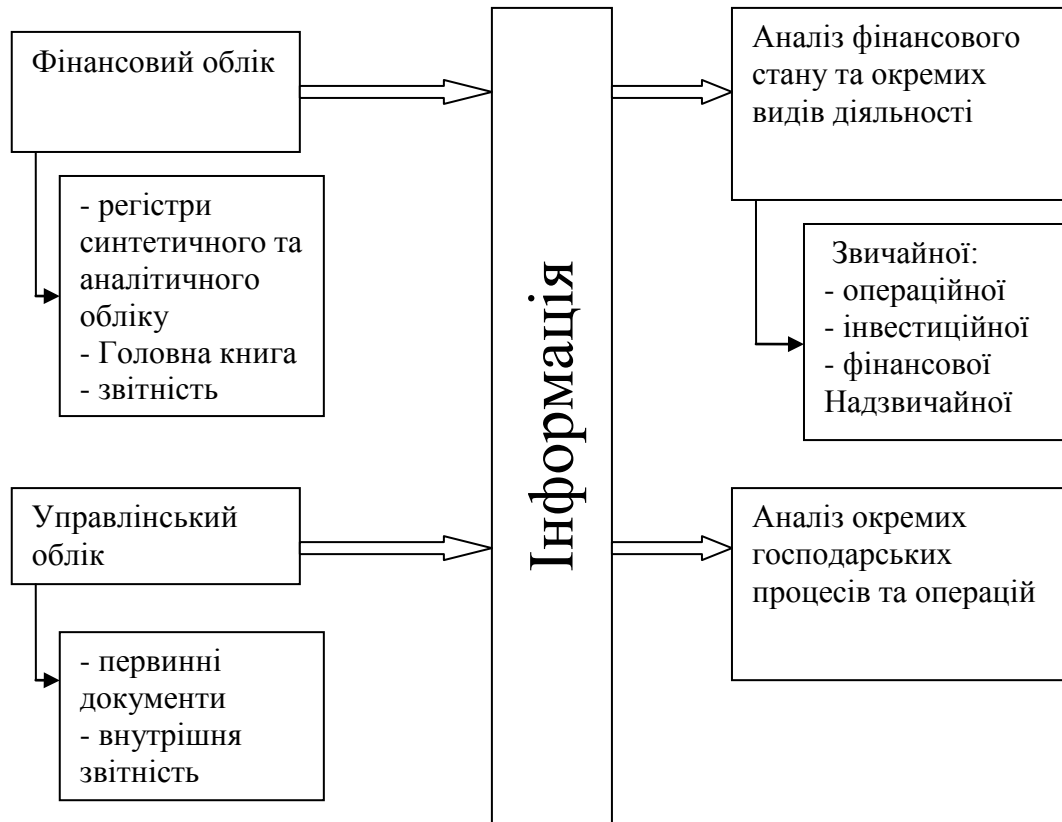
Гудзинський О.Д. визначає, що обліково-аналітична система це "інтегрована система прийомів обліково-аналітичного забезпечення менеджменту шляхом здійснення специфічних внутрішньо системних та загальносистемних функцій" [1].

Титаренко Г.Б., Корінько М.Д. дають трактування обліково-аналітичної системи як системи, що базується на даних бухгалтерського обліку, включаючи оперативні дані і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу та довідкову та інші види інформації. Тому обліково-аналітична система являє собою збір, опрацювання та оцінку всіх видів інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень на макро- і макрорівнях [8].

Сухарьова Л.О. в передмові до монографії зазначає, що "...контролінг – принципово нова концепція інформації і управління, яку можна визначити як обліково-аналітичну систему, що реалізує синтез елементів обліку, аналізу, контролю і планування. Все це спрямоване на забезпечення як оперативного, так і стратегічного управління процесом досягнення цілей діяльності підприємства" [5].

З. Гуцайлюк [2] констатує, що основне призначення інформаційної бухгалтерської системи у формуванні окремих інформаційних потоків для потреб управління виробничою і фінансово-господарською діяльністю господарюючих суб'єктів, або інформаційне забезпечення власників та інших замовників даних.

З даних визначень ми бачимо, що основним джерелом інформації в обліково-аналітичній системі для аналізу результатів діяльності є дані бухгалтерського (фінансового, управлінського та оперативного) обліку рисунок 1.

Рис. 1. Джерела даних для проведення аналітичної роботи в підприємстві

Проте у всіх випадках одержана аналітиками інформація повинна відповідати певним вимогам. На основі вивченої літератури [7, 9] на рисунку 2 ми узагальнили критерії, яким повинна відповідати облікова інформація, призначена для проведення аналітичної роботи, зокрема і результатів діяльності.

Рис. 2. Вимоги до облікової інформації для аналізу результатів діяльності

Кожна з представлених вимог до інформації спрямована на задоволення потреб користувачів управлінського персоналу, для прийняття ними управлінських рішень. Проте з них можна виділити ті від яких найбільше залежить інформація для аналізу результатів діяльності: відсутність систематичних помилок (забезпечує недопущення помилок при реєстрації операцій в обліку), точність (всі вказані суми за операціями повинні бути вказані правильно), повнота (забезпечує відображення всіх аспектів проведеної операції), корисність і значимість (необхідно забезпечити відображення головних параметрів проведеної операції), достовірність (інформація повинна відображатись за фактично здійсненими операціями), порівнянність (всі показники відображаються відповідно до обраної методики обліку).

Інформація формується в обліково-аналітичній системі підприємства, яка має свою характерну структуру для окремих господарюючих суб'єктів, проте основні складові цієї системи є

визначеними. На рисунку 3 нами представлена схема обліково-аналітичної системи підприємства.

Представлена на рисунку схема обліково-аналітичної системи складається з трьох послідовних етапів, які проходить інформація призначена управлінському персоналу: фіксування фактів здійснення операцій, перевірка достовірності інформації та аналіз одержаних даних. В дану схему ми включили етап перевірки на рівні внутрішнього контролю (аудиту) на якому буде перевірятись облікова інформація, що надходить аналітичному відділу та керівнику підприємства. На нашу думку, необхідність включення етапу внутрішнього контролю або аудиту зумовлено необхідністю виконання головної вимоги до інформації – це правдивість, точність, достовірність.

Аналіз результатів діяльності здійснюється в кінці звітного періоду за даними фінансової звітності, яка в свою чергу складається бухгалтерською службою на підставі даних бухгалтерського обліку. Тому коли аналітичний відділ одержує аналітичну інформацію вона повинна відповідати основним вимогам. Для цього на етапі контролю перевіряється достовірність відображення облікової інформації в звітності, а при необхідності і в регістрах аналітичного і синтетичного обліку.

Висновки. Отже, запропонована нами схема організації обліково-аналітичної системи підприємства забезпечить аналітичний відділ інформацією для аналізу результатів діяльності, яка буде відповідати головним вимогам: відсутність систематичних помилок, точність, повнота, корисність, значимість, достовірність, порівнянність. Також дає нам підставу дати наступне визначення обліково-аналітичної системи, як збір, реєстрація, опрацювання облікової інформації на етапі бухгалтерського обліку, контроль і перевірка на етапі аудиту та аналіз, планування, прогнозування на етапі аналітичної роботи з метою надання користувачам достовірної і неупередженої інформації.

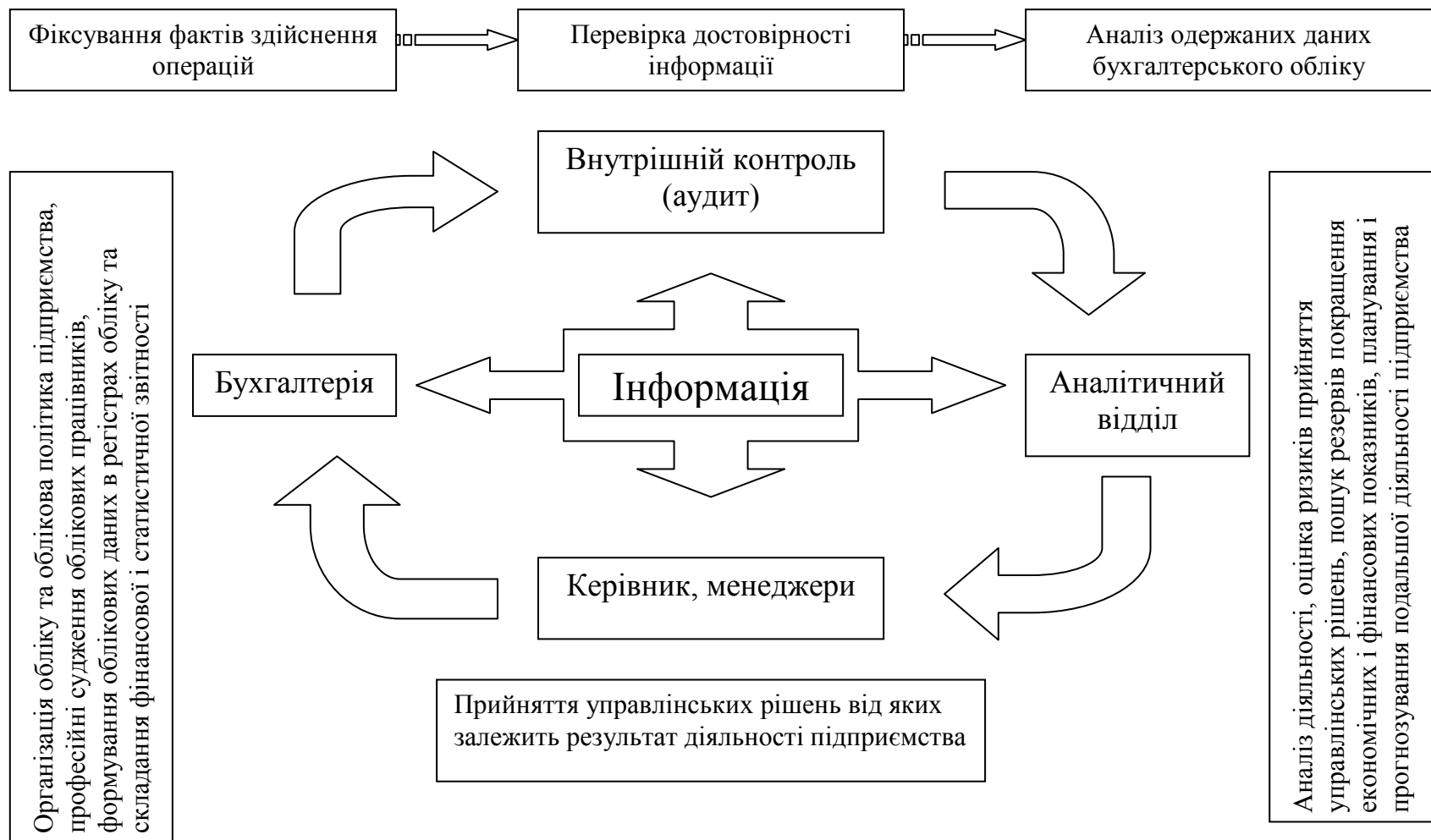

Рис. 3. Обліково-аналітична система підприємства

Список використаних джерел

1. Гудзинський О.Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / Гудзинський О.Д., Кірейцев Г.Г., Пахомова Т.М. // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 89–93.
2. Гуцайлюк З. Деякі питання реформування системи бухгалтерського обліку: концепція та реалізація / Гуцайлюк З. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 10. – С. 11–17.
3. Гуцаленко Л. Стратегічний облік і контроль у формуванні фінансових результатів / Гуцаленко Л. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 12. – С. 24–32.
4. Кірейцев Г.Г. Обліково-аналітична система сільськогосподарського підприємства в умовах антикризового управління / Кірейцев Г.Г., Нехай В.А. // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 3. – С. 84–90.
5. Облік, контроль та аналіз у міжнародному бізнесі: управлінський аспект: [монографія] / за ред. проф. Л.О. Сухарьової. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2005. – С. 4.
6. Пантелєєв В.П. Аудит / Пантелєєв В.П. – К.: "Видавничий дім "Професіонал", 2008. – С. 158.
7. Подолянчук О.А. Сутність обліково-аналітичної інформації та її роль у системі контролю сільськогосподарського підприємства / Подолянчук О.А. // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 54 – 57.
8. Тітаренко Г.Б. Методичні підходи для побудови обліково-аналітичної системи з використанням експертних оцінок / Тітаренко Г.Б., Корінько М.Д. // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 4. – С. 66–69.
9. Яворов В.В. Удосконалення управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах / Яворов В.В. // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 107 – 112.